DISPUTATIO
MEDICA INAUGURALIS
DE
APPETITU PROSTRATO,

QUAM

ANNUENTE DEO OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris

D. FRANCISCI FABRICII,

SS. THEOL. DOCT. HUJUSQUE IN ACAD. LUGD. BAT. PROFESSORIS, UT ET ECCLESIÆ IBIDEM PASTORIS.

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS *Academici Conſenſu*, *& Nobiliſſimæ Facultatis* MEDICÆ *Decreto*,

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summiſque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis ritè ac legitimè conſequendis,

Eruditorum examini ſubmittit

PETRUS BOEYE, *Zierizea-Zelandus.*

Ad diem 13. *Julii* 1716. *horâ locoque ſolitis.*

REVERENDIS AC CELEBERRIMIS

VIRIS

D. JOANNI BOEYE,

VERBI DIVINI PRÆCONI FIDELISSIMO, FACUNDISSIMO, IN ECCLESIA, QUÆ, IN PAGO VULGO DICTO SONNEMAAR, CHRISTO COLLIGITUR, PATRI OMNI FILIALI AMORE ET OBEDIENTIA COLENDO.

D. LEVINO BOEYE P. F.

PATRUO, OMNI HONORIS CULTU VENERANDO, COLENDO.

D. NICOLAO BOEYE,

J. U. D. ET IN CURIA BATAVA CAUSARUM PATRONO FACUNDISSIMO, PRUDENTISSIMO, PATRUO, NUNQUAM SATIS AMANDO.

D. CORNELIO HEYCOOP,

VERBI DIVINI MINISTRO DIGNISSIMO, FACUNDISSIMO, IN ECCLESIA, QUÆ IN PAGO, QUI VULGO DICITUR BROEK IN WATERLAND, CHRISTO COLLIGITUR, AVUNCULO OPTATISSIMO, OB AMICITIÆ ET CONSANGUINITATIS VINCULUM IN ÆTERNUM COLENDO, HONORANDO.

D. LEVINO BOEYE,

EXSCABINO ÆQUISSIMO ET REI NAVALIS, NOMINE COLLEGII ARCHITALASSICI, QUOD ZIERIZEÆ EST, PRÆFECTO VIGILANTISSIMO, PATRUO MAGNO, OPTIME DE ME MERITO, MAGNA REVERENTIA PROSEQUENDO.

NEC NON

RELIQUIS AMICIS

ET

PRÆCEPTORIBUS

SUMME HONORANDIS SUSCIPIENDISQUE

DISSERTATIONEM HANC INAUGURALEM, OMNI, QUA PAR EST, REVERENTIA

D. D. D.

PETRUS BOEYE.

DIS-

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS DE APPETITU PROSTRATO.

L. B. S.

HOnores in Medicina & privilegia ambiens, animum induxi, ex more Academico, diſſertationem hanc conſcribere, quam Tibi ſiſto B. L. de Appetitu proſtrato. Admodum hæc materia mihi viſa fuit jucunda ſimul & utilis. Cum enim nemo medicorum, morbum ſeu læſam functionem corrigere & curare valeat, quin naturalem functionem probè cognitam habeat: quantoperê non juvat hæc cognitio gnarum, cum conſiderat, quaſcunque viventium ſpecies nutrimento indigere, &, ad certum terminum, incremento; has ſpecies in duas diſpeſci videbit, vegetabilia nempe & animan-

 tia:

tia: illa, cum radicibus gaudent matrici terræ infixis, continue hiantibus & promptis ad nutrimentum accipiendum, ſolummodo patiuntur & expectant nutrimentum, quod ab aëris preſſione per patentes radicis tubulos ſurſum evehitur, & per totam plantam datis viis diſpeſcitur. Hæc autem, quæ radices ſuas intus habent concluſas, aliud quid poſtulant, id nempe ut materia, unde nutrimentum hauriendum, radicibus afferatur; hinc ergo debet dari locus, in quem illa materia transfertur & aſſervatur, illum locum, ventriculum & inteſtina præcipuè eſſe, in quæ radices animalium, vaſa lactea, hiant, omnibus notum. Hinc facilè quiſpiam videbit, non poſſe continuè ingeri novam materiam, vel aliquando abundantiam vel penuriam futuram, adeoque moderatore opus eſt animantibus, quo indicatur alimenta requiri vel non; illumque moderatorem cum omnibus tum Medicis, tum Philoſophis Appetitum vocamus. Quemnam non tangit hujus materiæ utilitas, conſiderantem tantæ molis eſſe, ut animale corpus nutriatur, quippe quod utitur vegetabilibus & animalibus aliis ſuum in nutrimentum, quæ iterum in ſuas primitias & quaſi nutrientem terram debent redigi, ut poſſint præbere liquida nutrimento idonea. Hæc cum ita ſint, ingentem minatur corpori animali ruinam moderatoris hujus vel ablatio vel imminuta actio, quatenus id tollitur, quod neceſſariò requiritur, ut exiſtat. Hanc materiam ut ordine, quantum poſſum, concinno contexam, hoc modo procedam, ut primo ſchema exhibeam, ex datis Anatomicis, quid ſit Appetitus naturalis, ut Proſtratus Appetitus eo clarius eluceſcat. Secundo, unde Proſtratus Appetitus oriatur, vel oriri poſſit, examinabo. Tertio, quænam mala producere valeat, cujuſque præſa-

ſagii eſſe poſſit, perpendam. Et tandem, quomodo primitivus hic morbus debellandus ſit, demonſtrare conabor.

Accipe B. L. Studiorum meorum primitias, quas, ſub Divinis Auſpiciis, protuli in lucem, ea, qua par eſt, benevolentia & favore. VALE.

Caput Primum.

NOn videtur operæ pretium, ut longis utar ambagibus de Etymologia vocis, adeoque ſtatim accingar ad rem, ſtatuoque Appetitum Proſtratum eſſe imminutum deſiderium aſſumendorum alimentorum corpori neceſſariorum.

Adeo cognita eſt hæc poſitio, ut verboſior tractatio rem potius obſcuram redderet quam elucidaret. At non omnibus æque patet intellectus Appetitus, qua ratione nempe, quibuſque Mediis excitetur: Cumque porro nemo facilè morbi noſtri naturam perſpicere valeat, quin ea, quæ circa Appetitum naturalem conſideranda veniunt, cognita habeat, rem paulo altius expetendam aggrediar.

Appetitus igitur naturalis eſt *idea formata in principio animali, qua animal* (ſive rationale ſive irrationale) *inſtigatur ad ſumenda alimenta, orta motis nervis ſtomachalibus conſtrictione ventriculi vacui.*

Eſt idea, inquam, *formata in principio animali.* Scio quidem ideas propriè ad rationalem referri mentem, ſaltem ad ſenſorium quoddam commune, quod habetur medium inter mentem interque corpus; ſed cum quotidiana ſuggerat experientia animalia bruta mentis expertia, quæ haud ſecus appetunt ac homines, ſenſorium commune ſtatuendum in iis non judico: attamen aliquem dari terminum, in quem excurrunt motiones ab objectis externis in brutis, & a quo agere incipiunt, nimium ſumus convicti, quam quod huic veritati calculum apponere negaremus. Cumque hac in re homines & bruta congruant, ideam

am hanc putem formari in principio quodam animali, humanæ menti incomprehenſibili.

Habes L. B. rationem, quæ me movet, ut Appetitum vocarem ideam in principio animali. Aſt ne ulterius in obſcuris moremur; videndum qua de cauſa, e quibus organis, quaque ratione excitetur hæc idea, tantummodo vigens in corporis emolumentum.

Motis nervis ſtomachalibus conſtrictione ventriculi vacui hanc ideam oriri diximus. Hinc facilè percipitur, ventriculum primam, & primariam noſtri ſenſus eſſe originem; adeoque rerum ordo id exigit, ut leviter, ſaltem cum Anatomicis, hujus partis perſcrutemur compoſitionem, ne ſc. aberremus a naturæ datis.

Ventriculum illam eſſe partem corporis, in quam alimenta, in ore morſu & maſticatione comminuta & ſaliva permiſta, per œſophagum protruſa, recipiuntur, neminem latet. Unicus eſt in homine (de hominum enim ventriculo hîc eſt ſermo) ſitus in epigaſtrio maxima parte ſiniſtro, ſtatim ſub diaphragmate, figura eſt rotundè oblonga, non diſſimili tibiæ utriculari: ad latus dextrum habet hepar, quod ei incumbit; ad ſiniſtrum, lienem; ipſe incumbit pancreati: arterias recipit duas, gaſtricas dictas, ab arteria cœliaca, dextram ſc. & ſiniſtram, quarum ſiniſtra ſuperiori parti ventriculi, dextra ejus fundo proſpicit, ad nutriendum ſtomachum, & ſecernendum liquorem gaſtricum. Porro nervos duos habet inſignes a pari octavo ſeu vago, quod par oritur inter corpora olivaria & pyramidalia a parte ſuperiore medullæ oblongatæ, atque excurrens per foramen, formatum ex combinatione oſſis occipitis & petroſi, juxta vertebras colli, uſque in cavitatem thoracis, hinc ramulum remittit, recurrentem dictum, qui ſurculos dimittit ad laryngem & pharyngem. Porro excurrens hoc par in thoracem, exhibet ramulos ad cor & pulmones: dein ſub pulmonibus, ad latus œſophagi utrimque pergit, eique continuè proſpicit; tenditque tandem ad ſtomachum, ſeu orificium ſuperius ventriculi, ibique format plexum, ſtomachicum dictum, atque exinde uterque hic nervus diſpeſcitur per totum tractum ventriculi, ejuſque extremitates (quæ ab Anatomicis papillæ nervaceæ vocantur) conſpiciuntur

in

in tunica ventriculi nervoſa. Tandem conſtat ventriculus ex quatuor tunicis: Prima & intima dicitur tunica villoſa, quæ eſt valde rugoſa, & ſecundum Cl. *Ruyſchii* obſervationes, conſtat ex vaſculis minutiſſimis ſanguiferis extremis, vel talibus, quæ ſecernunt liquorem gaſtricum, hæc enim dicit Epiſt. 11. de tunica inteſtinorum villoſa, atque ea (ut novimus) continua & eadem eſt cum ea ventriculi. Secunda eſt tunica nervoſa, in qua (ut modo dixi) reperiuntur papillæ nervaceæ, ut patet ex Anatomia comparativa brutorum ruminantium, Bovium &c. in quibus clare conſpiciuntur. Tertia eſt tunica carnoſa, fibras habens præcipue duplices: 1°. Orbiculares, ſuo contractu arctantes ventriculi amplitudinem. 2°. rectas ſeu longitudinales ventriculum juxta ejus longitudinem abbreviantes & contrahentes. Quarta & extima eſt tunica membranoſa a peritonæo nata, quæ priores involvit, ordinat & vaſa firmat.

Ex levi hac diſcriptione videmus ventriculum eſſe organon, quod gaudet fibris motricibus, & quantitate nervorum, quorum extremitates per ventriculi ſubſtantiam diſperſæ, in ejus intima ſuperficie prominentes, papillæ vocantur nervaceæ, uti in guſtu, tactu &c. Hæ, ne ineptæ reddantur aut exſiccentur, liquore, Gaſtrico dicto, obrigantur. Fibris porro motricibus non fruſtra donatum eſſe ventriculum, patet ex motu, qui in ventriculo reperitur continuus, hic motus ventriculi dicitur periſtalticus, vel ſerpentinus nonnullis, qui etiam pergit, aſſumptis alimentis, hoc motu enim ventriculi alimenta comminuuntur ac protruduntur, præcipue contractione tunicæ carnoſæ: Talem eſſe motum ventriculi conſtat ex inſpectione animalium vivide diſſectorum. Sic probavimus motum ineſſe ventriculo repleto, quem motum Appetitus non ſequitur, ut experientia conſtat, atque poſtea patebit ratione. Non enim Appetitus oritur niſi aliquo tempore a paſtu, hinc ſenſim ſenſimque excitatur, donec, vacuo ventriculo, plane vigeat. Quisquis enim facile ex antedictis percipiet, quantopere congruat Appetitus ratio, cum operatione ſenſuum externorum; in omni quippe ſenſu externo, extremitates nervorum debent affici non ſolum, ſed & tanta debet eſſe vis attactus, ut totum netvum uſque ad primam ejus originem moveat. Cum autem ſingulo-

rum ſenſuum objecta variant, illud tamen habent commune, ut moveantur eorum nervi, qui actus non male generaliore voce ſenſatio denominatur. Sic videmus in ventriculo duplicem oriri effectum ab eodem perennante motu; repletus cum ſit, commovet contenta alimenta, omniſque motus vis in ea exercetur, hoc in caſu, papillæ quidem afficiuntur, non vero in motum nervi ducuntur, quoniam cedentia alimenta diffluunt, nec tanta vi in papillas impingere valent, qua nervi moveantur, ac ſi quis manu verberat modicè aërem, non ſentit nimis debilem affectum, quem percipiet velocius mota manu; major ergo hîc requiritur vis, quæ tum oritur, quando vacui ventriculi latera in ſe invicem impingunt, atque ſic efficacius papillas movent. Hæc ſi quis probata ulterius deſiderat, eſurientes conſulat, atque videbit motum horum nervorum, luce meridiana clarius: Quid enim illud ſibi velit? quod os habeant continuè ſaliva repletum, niſi ob motum majorem nervuli recurrentis tendentis ad pharyngem, ortum a motu majore nervorum paris octavi, unde major ſecretio ſalivæ: Quid illud? Quod animo linquuntur, niſi ob majorem motum nervulorum e pari octavo tendentium ad cor & pulmones, unde cor minorem recipit ſanguinis quantitatem. Hinc patet deſiderium aſſumendorum alimentorum oriri ex motu ventriculi vacui, (ſi enim plenus ſit, latera ventriculi ſe invicem terere ac fricare nequeunt, ſed motus ille illuditur ob minorem alimentorum reſiſtentiam) quo papillæ nervaceæ laterum ventriculi ſe invicem fricant & terunt, qui motus papillarum nervacearum tranſit ad principium animale, atque ibi format ideam Appetitus. Sic meæ intentioni ſatisfeciſſe reor, quô facilior nempe pateat ad ea, quæ de propoſito dicenda ſunt morbo, intellectus. Obiter ſolummodo attingam, quot modis vitietur Appetitus, & quomodo Appetitus Proſtratus accipiendus ſit.

Appetitus vario modo poteſt læderi, ſc. augeri, depravari, imminui ac aboleri. De his autem hic loqui, animum non induxi, ſed ſolummodo de Appetitu Proſtrato, ſeu ſpecie imminuti; qui poteſt conſiderari, tanquam morbus per ſe conſtans vel etiam alicujus morbi ſymptoma. Ab *Hippocrate* ſolummodo deſcribitur ſc. ſect. vj. Aph. 3. Sect. vij. Aph. 6. & aliis

in

in locis, ubi dicitur ἀποσιτία. Hic Appetitus Proſtratus igitur, ut patet ex Appetitu naturali, eſt, cum illud deſiderium ad ſumenda alimenta ſit imminutum vel abolitum.

En L. B. quid ſit Appetitus, & quid ſit Appetitus Proſtratus.

Diagnoſis patet per ſe, ſc. ægri conqueruntur de inappetentia; hinc illam ſicco pede tranſeo.

Caput Secundum.

PErpenſa Appetitus naturalis hiſtoria, datoque proſtrati Appetitus ſchemate, videndum eſt, unde hic oriatur, adeoque ejus cauſæ (diagnoſin quippe nimis cognitam cum tranſilivimus) inquirendæ veniunt.

Ut concinno, quantum poſſumus, procedamur ordine, videbimus illam cauſam, ſine qua Appetitus proſterni nequit, illamque unicam putem conſiſtere in prohibito tranſitu motus papillarum nervacearum ad principium animale, ne ſc. ibi formetur idea Appetitus. Quivis facile huic opinioni apponet calculum, ſi ſecum reputet omnem hujus functionis ſenſum deferri per nervos, ut ſupra probavimus, adeoque parum admodum, ſi differat, a ſenſatione ſenſuum externorum diſcrepare.

Hæc dum meditor, in duas cauſarum claſſes devolvor, prout ſenſatio in omni ſenſu impediri poteſt, vel quod motus non poſſit propagari, vel quod nequeat objectum ipſum organon tangere. Sub priorem commodiſſime referuntur claſſem, nervorum ſtomachalium abſciſſio, Paralyſis, Papillarum nervacearum nimia rigiditas, vel nimia laxitas: Ad ulteriorem pertinet materia lenta, viſcida & mucoſa, velamine quaſi, calli ad inſtar, dictas obtegens papillas.

Has dum perſcrutemur ſingulas, ſua ſponte dabitur occaſio illarum & ſubordinatas inveſtigandi cauſas.

Primo obvenit abſciſſio nervorum ſtomachalium, hæc (licet rariſſime contingat) cauſa eſt Appetitus Proſtrati, quoniam tunc

motus impactus papillis nervaceis impeditur permeare ad principium animale, intercepta quippe via, propter continui ſolutionem; caſus hic admodum rarus cum ſit, atque vix poſſit dari, vita ſoſpite, cumque ex aliis phænomenis hiſce ſimilibus, rei veritas egregie elucidatur, non opus eſt, ut hiſce diu multumque inhæreamus.

Tranſimus ad alium caſum non minus rarum attamen non impoſſibilem, adeoque non ex noſtra ſecludendum ſerie, Paralyſin nempe dictorum nervorum. Nemini, qui modo a limine Medicinam ſalutaverit, latere poteſt, nervum paralyſi correptum munere ſuo deſtitui, hoc cum ſit motus productio vel ſenſus, videmus hic in nervis illud negari requiſitum, quo impactus in papillas motus per nervum deferri nequit, nempe ſpiritus animales. Ne aliis morbis nimium perſcrutandis, longiore circumducamur ambagine, hunc caſum ſicco tranſimus pede.

Tertio, accuſavi nimiam rigiditatem papillarum nervacearum; tum enim confrictio laterum ventriculi nimium debilis eſt, quam quod papillæ perſentiant motum: ſimile quid videre licet in guſtu olfactuque, qui uterque ſenſus manifeſte debilitatur imminuiturque, organo, defectu requiſitæ papillarum humiditatis, exſiccato: idem illud, eandemque ob cauſam, hic contingere, varia probant phænomena. Sic videmus ſenes multo minus appetere, quam juvenes; quamnam ob cauſam? niſi quod in ſenibus omnes partes ſolidæ ſenſim ſenſimque vi perennantis circulationis indureſcant, atque hinc quoque minor humorum ſecretio, qua alias partium irrigata ſuperficies lubricatur, humectatur, emollitur. Quid illud eſt, quod Appetitus hyeme, æſtate plus vigeat? niſi quod æſtivo tempore abundantior evaporatio penuriam humorum intus creët, ergo & liquoris noſtri gaſtrici, qui humectationi harum papillarum admodum inſervit, ut ſupra monuimus; docet hanc in illo tempore penuriam continuum potandi deſiderium. Manifeſtum hujus rei exemplum habemus in hominibus longa fame afflictis, qui tum denuo Appetitus vim perſentiunt cum potaverint. Quis mecum hanc cauſam Proſtrati Appetitus non adſcribet iis, qui ſpiritus vini potationi atque aromaticorum commeſſationi nimium indulgent? quilibet veritatem hanc facile ſecum comperiet, dummodo ſpiritum

ritum Vini aut pura aromatica, imo primis labris, guſtaverit, cum & hiſce ilico notam hujus effectus imprimunt, ſc. ſiccitatem, præ eximio ſuo calore, qua vi excretorios conſtringunt tubulos adeo, ut denegetur liquidum, quo emolliuntur papillæ, & præterea eas tantopere conſtringendo indurant, ut non niſi eadem vel majori vi poſſunt in actum duci; æque ac manus callo laboribus obducta leviora non perſentit, vehementiori vero attactu afficitur.

Hæc putem ſufficere ad probandum, rigiditatem papillarum Appetitum proſternere. Videamus quid illarum nimia laxitas producere valeat.

Ut motus Corpori ſolido impactus transferatur per illud totum, certo requiritur, ut ejus partes rigidæ aliis partibus totum integrantibus motum communicent, atque ſic moto initio, penetrat motus ulterius ad ſubſequentes, ut videre licet præcipue in filis tenſis quibusvis; ſin autem nimia fluidi quantitas partibus tenſis intercedat, ſiſtitur & non propagatur motus, patet in muſicis inſtrumentis fidibus inſtructis. Simili modo hic rem ſeſe habere, experientia abunde docet in iis, qui aquoſos potus avide hauriunt, unde Appetitus proſternitur; imo ex modica aſſumpta aquoſi potus quantitate Appetitus vehementia hebetatur, uti cuivis ſecum experiri licet, ſi brevi ante prandium largum ſolummodo cereviſiæ aſſumat hauſtum. Hæc laxitas itaque provenit a nimia humorum aquoſorum quantitate in ventriculo hærente; nimia hæc quantitas, vel extrinſecus advenit, ut in iis, qui potui aquoſo nimium dediti ſunt; vel ex nimia ſecretione ſalivæ liquoriſque gaſtrici, uti illud ſatis liquido conſtat in ptyaliſmo ſubjectis.

Vidimus per quas cauſas impactus motus non poteſt propagari, ut idea Appetitus oriatur: jam inquirenda venit cauſa, qua attactus papillarum illuditur, tale quid patitur tactus a callo; guſtus ab incraſſata & aëre exſiccata ſalivæ cruſta; noſtrum organon ab accumulatione materiæ lentæ, viſcidæ & mucilaginoſæ, qua papillæ nervaceæ obductæ affici ac fricari nequeunt, & ſi forſan invaleſcat ventriculi motus, potius confuſus & nauſeabundus exoritur motus, quam Appetitus. A variis cauſis mu-

cus hic oriri poteſt, ut a cibis craſſis, viſcidis ac pinguibus, illi enim per ſe nimis diu hærent in ventriculo, atque cruſtatim aſſident lateribus: Nimia craſſities & viſciditas humoris Gaſtrici: Nimia obeſitas, tum enim totum corpus adeo uſque repletum eſt, ut diſtenta repletaque vaſa nihil amplius nutrimenti requirere videantur, hinc non tam facile, nec tam cito chylus diſtribuitur, illoque nimias in tranſitu trahente moras, retinentur ingeſta in ventriculo nimis diu, quæ, hic calore motuque ventriculi compacta, facile lentorem relinquunt.

Præter has cauſas, varii morbi proſternunt Appetitum, quorum partem lubet attingere, licet alia non agant ratione, quam una aut altera prædictarum cauſarum: ſic videmus Appetitum in febribus, pleriſque ſaltem, proſterni, quatenus in his multi humores ſubtiliores per corporis perſpiracula avolant, unde penuria & minor ſecretio humorum per totum corpus, ergo etiam humoris gaſtrici in ventriculo, unde rigiditas papillarum: in morbis chronicis itidem, ut Cachexia, &c. quoniam ob viſciditatem lentoſitatemque ſanguinis & humorum, non ſecernitur liquor gaſtricus, unde rigidæ redduntur papillæ nervaceæ; vel etiam, quoniam humor adhuc ſecretus eſt nimis viſcidus atque lentoſus, ita ut muco obducat latera ventriculi, unde papillæ nervaceæ affici nequeunt: in Hydrope ſc. aſcitide, duplicem ob rationem, 1°. quoniam humor gaſtricus non ſecernitur, determinatio quippe humorum eſt verſus cavitatem abdominis, unde ſecretio aliis in locis imminuitur, ut hic in ventriculo; 2°. quoniam ventriculi fibræ relaxantur & madefiunt ab humore ſeroſo in cavitate abdominis extravaſato, unde demitur ventriculi tonus, i. e. ejus contractilitas: in Phthiſi & Atrophia, ob defectum humorum per totum corpus, ergo & hic: in Aphthis, duplicem ob rationem, 1°. quoniam ſaliva humorque gaſtricus hic non rite ſecernuntur, qui tamen admodum neceſſarii ſunt, ad concoctionem promovendam & maceranda alimenta. 2°. quoniam ventriculi ſuperficies interna, quoque non raro obducta eſt Aphthis, ita ut attritu laterum ventriculi papillæ nervaceæ affici & fricari nequeant. Tandem in Ptyaliſmo, ob ſalivæ abundantiam ejuſque aquoſitatem, quæ ſi inglutiatur debilitat ventriculum, ejuſque tonum demit.

Sunt

Sunt & forſan perpaucæ aliæ cauſæ Appetitus Proſtrati, ſed omnes ad modo dictas referri poſſunt.

Hæ ſunt cauſæ primariæ & ſpecificæ Appetitus Proſtrati. Videamus jam, quid de ejus prognoſi ſit ſtatuendum.

Caput Tertium.

VAriis vidimus cauſis productum Appetitum Proſtratum, qui iterum variorum morborum cauſa eſſe poteſt, ne dicam, omnium, cum ſanitas, maxima ex parte, a debita ſanguinis miſcela dependeat, talis autem ſanguis a debite elaborato chylo, atque hic rurſum a debita comminutione alimentorum in ventriculo, quam in Appetitu Proſtrato debilitatam demonſtravimus. Antequam vero ad depravatam humorum ex alimentis conſtitutionem perveniam, Appetitus Proſtratus quid immediate in ventriculo mali procreët, examini ſubjiciendum.

Homo ratione cum poſteriora meditetur, atque cæco impetu ad capienda alimenta non feratur, tamen probe gnarus, vitam abſque alimentis non diu poſſe trahi, obtrudit cibos ſtomacho: hinc ilico præcordiorum anxietas, ſudores anxii, nauſea, imo vomitus: ex quacunque enim cauſa proveniat valetudo noſtra; motum videmus ventriculi labefactatum, hinc cibi maxima ex parte, in ventriculo, requiſitis ſuis qualitatibus agunt, vixque aliquid patiuntur: qualitates illæ in ore receptæ ſunt maſticatio, permixtio ſalivæ aërisque; his dotibus cibi in ventriculum dilabuntur, locum calidum, organon hoc in ſtatu patiens. Hinc alimenta attolluntur, aucta aëris elaſticitate in calore, inflatur expanditurque ventriculus debilis, premuntur viſcera abdominis, tenditur Diaphragma, ejus motus impeditur abdominis viſceribus haud prompte cedentibus, hinc circulatio ſanguinis, per pulmones non ſatis ampliatos, moleſtata magis, majori vi ad corporis peripheriam premitur, hinc anxietas præcordiorum, hinc ſudores. Interim non raro ructus vehementes, acidi, ſalſi, ex ruptura veſicularum ab aëre nimium expanſarum,

quæ

quæ aciditas atque ſalſedo ab alimentis variis & putrefactis oriuntur; cum hoc modo aër expulſus eſt, collabuntur alimentorum partes, lapidis ad inſtar, premunt fundum ventriculi, eumque aggravant, & producunt nauſeam & vomitum, affectus gradu tantum differentes; in nauſea enim motus periſtalticus incipit inverti, in vomitu plane inverſus eſt. Habemus jam alimenta collapſa, quæ debent a motu ventriculi commoveri, comminui, propelli, hæc vero cum non fiant, ſaltem non ſatis, manent immota & aggravant ventriculum, ſua gravitate eum tendunt, ab illa tenſione tenditur Diaphragma, unde iterum anxietas; tenduntur & nervi ſtomachales, unde motus periſtalticus (ſatis debilis) vi affectus invertitur, nam a nimia tenſione hac tremor nervis inducitur, unde augeretur quidem motus periſtalticus, ſed cum motus ille non tranſeat æquali celeritate, per inteſtinalem tractum offenditur, atque loco offenſionis, vel debet plane ſiſti, vel inverti, uti hic fit; hæc inverſio cum fiat, ulterius anguntur, ob ventriculi impulſum in Diaphragma ſurſum; & os aqua repletur propter tremorem totius tractus œſophagi & partium oris, nam ventriculi membrana interior nervoſa continua eſt cum membrana obducente palatum, labia & reliquas oris partes, ita ut ille motus ventriculi convulſivus etiam pergat ad os, ibique illam moveat membranam; a motu majore illius membranæ, major ſecretio ſalivæ, unde os aqua repletum & crebra ſputatio. Labium etiam inferius tremit, non tam ſuperius, ſuperius quippe habet in ſuffulcimentum dentes, ita ut adeo tremori obnoxium eſſe nequeat; inferius vero nullum habet ſuffulcimentum, & ni detineretur muſculis, ſponte dilaberetur. Hic tremor oritur ab eodem motu majore & inordinato membranæ nervoſæ ventriculi. Hic motus cum pergit, omnia tandem in ventriculo contenta rejiciuntur, donec evacuato ſtomacho, nervorum tenſio itidem ablata ſit.

Habes B. L. malum, quod, quaſi a limine, noſtrum adoritur ægrum, quem ulterius progreſſum tota infeſtabit morborum cohors. Demonſtravimus antea efficaci ventriculi motu alimenta comminui, & in ſua quaſi primordia redigi, ut ſuccus inde eliciatur aptus ad Corpus nutriendum. Hoc ut præſtet officium, primario requiritur fluiditas ſumma, qua ſatis facile per ſubtiliſſi-

liſſimos Corporis tubulos poſſit permeare, atque eo fluidius liquidum eſt, quo minoribus conſtat moleculis; atqui motus ventriculi hic imminutus eſt, hinc non ſatis comminuuntur alimenta, ob minus efficacem attritum laterum ventriculi in ſe invicem, neceſſario exinde etiam oriri debet chymus crudus, ex chymo crudo, chylus crudus, qui ad maſſam ſanguineam allatus, eam reddit crudam, viſcidam atque lentoſam, non quidem ilico permiſtione ſolum, ſed cum continue talis ad ſanguinem accedit chylus; obſervari enim licet in hominibus ſaniſſimis, quod poſt paſtum frigeſcant, nullam aliam ob cauſam, quam quod partes crudiores, (i. e.) non ſatis comminutæ, chyli, per corporis perſpiracula ægre tranſeant, iterata circulatione, particulæ hæ magis ſubiguntur, atque cedit frigus, pulmones enim, qui ſolummodo hunc in uſum fabricati videntur, ut novum accedentem chylum diffringant, comminuant & ad debitam ſubtilitatem elaborent, nequeunt ſolito craſſiorem chylum ſuperare viribus ſolitis, itaque cum crudior intrat pulmones, etiam ſolito craſſior ex iis egreditur, atque ulterior comminutio aortæ ramis committitur, atque omnis fere comminutio fit in extremis arteriis, tubulis ſubtiliſſimis, qui facile obſtruuntur a particulis his craſſioribus, donec ab aucta circulatione expelluntur & comminuuntur; acceleratur hoc in caſu ſanguinis circulatio, quoniam minorem jam percurrit circulum, hinc citius itque reditque per cor, atque febrem producit majorem minoremve, ratione cruditatis harum particularum: Verum, perennante malo, denique ſanguis repletur ſimili chylo, imo iterum atque iterum talis ad maſſam ſanguineam accedit, unde tandem ſanguis plane oppletur particulis craſſioribus, mucilaginoſis, lentoſis, hinc vis vaſorum contractilis ob majorem reſiſtentiam liquidi aliquatenus debilitatur, & maſſa ſanguinea non adeo comminuitur, hinc humores a ſanguine ſeparandi craſſiores, variiſque in locis hærent & deficiunt, unde Cacochymia; & quatenus humores craſſiores ſunt, ut & lympha, quæ eam ob cauſam tardius movetur, atque ſua vaſcula plus ſolito opplet, corporis habitus pallidus, tumidus molliſque apparet, Leucophlegmatiam præ ſe fert; & quatenus omnes ſecretiones hinc plus minuſve patiantur, Cachexia oritur per totum Corpus, diſpoſitio, qua plurimi,

ſi non omnes, morbi in corpore oriri poſſunt: hinc cum propter ſanguinis tenacitatem ſpiritus animales non ſeparantur, torpor & ſomnolentia; inde iterum motus automatici in corpore debilitantur, hinc reſpiratio difficilior, Appetitus ulterior proſtratio, pulſus tardior, urinæ turbulentæ, craſſæ: imo, ne ſingula enumeremus, quotquot ſint in corpore ſecretiones vitiari queunt, tùm qualitate, tum imminuta quantitate.

Sic vidimus quot quantaſque hoc malum poſſit inferre calamitates, adeo ut ex diuturnitate mali, dirorum morborum prognoſticum deducendum ſit. Hactenus autem conſideravimus Proſtratum Appetitum, tanquam morbum per ſe exortum: aſt prout ab alia indiſpoſitione oriatur, variat prognoſis, præbetque bonum vel malum ſignum in morbis. Sic Proſtratum Appetitum in morbi initio bonum pronuntiat *Hippocr.* Aph. 32. Sect. ij. ſi in fine bene appetunt; denotat quippe dyſcraſiam humoribus ineſſe, quæ motu febrili emendanda eſt; quod ſi tum novus chylus accederet, plus moleſtiæ afferetur vaſis ſanguiferis, quæ ægre aggregatam poſſunt ſuperare Dyſcraſiam, dum itaque illa intus debellatur, ſecretiones pro eo tempore ceſſant, atque adeo ab imminuta ſecretione liquoris gaſtrici, ſalivæ &c. deficit illud liquidum, quo alimenta macerantur, & quod adhucdum ſecernitur, nimis lentoſum lateribus ventriculi adhæret, adeo ut ſic imminuatur Appetitus, proſternaturque; ſuperata autem dyſcraſia humorum, adeo ut maſſa ſanguinea priſtinam receperit fluiditatem, pedetentim ſecretiones reſtituuntur, inter eas & noſtra; abluitur hinc prior mucus, latera ventriculi denudata, ſe invicem denuo fricantia, excitant Appetitum; adeo ut reſtitutus Appetitus tum annuntiet futuram ſanitatem & morbum eſſe terminatum. Variis contra in morbis malum eſt ſignum, ſic Venerandus ſenex Aph. 6: Sect. vij. In morbo diuturno Proſtratum Appetitum, & meracas dejectiones; itidem Sect. vj. Aph. 3. in longis dyſenteriis; malum prædicat; & ſi tum febris accedat, pejus; imo in omnibus illis morbis, in quibus continua humorum jactura: id enim pro regula generali haberi poteſt in œconomia animali, ſi ſecretio in uno loco augetur, aliæ omnes, ſaltem una earum debet imminui: Si jam ea imminuatur, ex cujus emolumento omnes alias reſtitui oportet, percepto

ptu facile eſt corpus brevi pereundum eſſe. Huc ſi accedat febris, quæ comminuenda maſſa ſanguinea ſubtiliſſimos humores per Corporis perſpiracula expellit, jactura augetur, atque, accelerata ruina, lux vitæ occidit.

Caput Quartum.

TAndem ad Curationem perventum eſt, quæ rite peragi nequit, niſi omnes ejus cauſas habeamus probe cognitas, omnes quippe morbi interni, pauciſſimis exceptis, curandi ſunt, ratione habita ad cauſas. Appetitus autem Proſtratus, cum non raro Symptoma ſit morbi alicujus, ipſum immediate non licet curare, ſed potius iſtum morbum, cujus eſt ſymptoma: verbi gratia, ſi longis Dyſenteriis Appetitus Proſtratus ſuperveniat, dyſenteria curanda potius eſt, quam Proſtrato Appetitui ſuccurrendum, ut ſc. nimia ſecretio in inteſtinis ſiſtatur, qua ventriculus ſuo requiſito liquido orbatur: atque ſic in aliis morbis Appetitum Proſtratum producentibus; adeoque in illis noſter affectus proprie praxeos non eſt ſubjectum. Sin vero idiopathicus eſt hic affectus, medicamenta immediate ad ejus cauſas dirigenda ſunt, quas Cap. 2. enumeravimus. In tranſitu quaſi adduximus *læſionem & paralyſin nervorum ſtomachalium*; Caſus hos rariſſimos hic itidem ſicco pede tranſibimus, priorem enim lethalem puto, poſteriorem non minus, niſi corroborantibus & antiparalyticis reſtitueretur.

Tertio loco poſuimus *rigiditatem papillarum nervacearum*, ex defectu humoris, uti ſalivæ, liquoriſque gaſtrici, qualem caſum obſervare licet tempore æſtivo, longæ famis, in ſenectute &c. Verum hic medicus non advocatur, quoniam natura ipſa ſibi medelam ſuppeditat, nempe potum, quo reſtituitur hæc rigiditas ilico, & quo aquoſior hic potus, eo melius hunc collimat ſcopum.

Sin autem a nimia quantitate aſſumpti potus generoſi oriatur, regimen quoddam potius inſtituendum, quam vera medicina ex-

exercenda; ſcopus curativus quidem id requirit, ut potu tenui & aquoſo rigiditatem papillarum emolliremus, quo dictæ papillæ pedetentim fierent magis ſenſiles, & ad priſtinum redirent ſtatum; ſed cum tantopere ſuæ jam conſuetudini dediti ſint, ut nequeant ſeſe ab ea liberare, vel nolint; huc accedit quod debeant potum continue generoſiorem ſumere, quoniam a debiliore non afficiuntur, nec illum perſentiunt, hinc abhorrent ab omni medio, quo poſſent a ſuis deliciis avocari, ſin conſulatur medicus, omnem potum generoſum debet abrogare, quod arte & ratiociniis melius, quam medicamentis peragitur; eo uſque ſi perventum ſit, debet aliquid comedere, non ſale adeo, quam quidem aciditate conditum, qua non ſolum optime papillæ afficiuntur, ſed & blanda titillatione humor gaſtricus elicitur, quo papillæ irrigantur & alimenta melius macerantur, ubi ſalia magis adſtringunt, atque effluxum illum inhibent: bibantque interim cereviſiam tenuem, ut primæ intentioni ſatisfiat. Hæc eſt iſtorum hominum cura, qua, ſi poſſint ſeſe abſtinere, vel velint, facile reſtituuntur, imo ſi fere fuerint cachectici.

Quarto loco accuſavimus *nimiam flacciditatem papillarum nervacearum & fibrarum ventriculi.* Caſum hic habemus cum præcedenti plane contrarium, adeo intentio hic plane contraria oritur; ventriculus quippe corroborandus eſt, nimia humiditas tollenda. Ratione corroborationis, medicamenta adſtringentia, aromatica conducunt, ſtomachica dicta, ut Herb. abſynth. agrimon. card. ben. centaur. min., puleg. ror. marin. ſalv. vinc. pervinc. Cort. aurantior. citr. granator. Flor. balauſt. roſar. rubr. Rad. angelic galang. gentian. &c. Ex his varia decocta, ut: illud amarum Bathcanum; pulveres, boli, ac vina medicata optime parantur: Huc accedunt aromata & varia compoſita in Pharmacopœis præſcripta, ut: Cinnamom. caryophill. mac. nux moſchat. piper eorumque olea, quibus ſaccharo addito in delicatulis elœoſacchara præparari poſſunt: quævis ſpirituoſa abſque purgantibus admiſtis, vina adſtringentia & corroborantia uti Rhenan. Rubella, pontac &c. Tandem conſerv. roſar. rubr., abſynth. mithridat. theriac. & varia alia præparata huc conducentia. Hic latus campus datur quarumvis præſcribendarum formularum, atqui ex ingratis optime parantur vina medicata. v. g.

℞. *Herb.*

℞. *Herb. centaur. min.*
card. ben.
abſynth. a. M j
Rad. galang.
gentian. a. ℥ ß
Cort. aurantior. ʒ vj
Cinnamom. acut. ʒ iij.

inciſa & contuſa includantur ſacculo & affund. Vin. Rhenan. potius gallic. ℥xx. macerentur per noctem prius, tum de his mane & veſperi æger ſumat cochlear. interim ex dictis vel conditum, vel bolum vel pulverem grati ſaporis poteſt aſſumere v. g.

℞. *Flor. balauſt. gr.* vj.
roſar. rubr. ℈ß
Cinnamom. gr. v
Sem. carui ℈j
Elæoſacch. cinnamom. ℈ij.
F. Pulver. N°. iv.

quos cum vino Rhenano vel Gallico binis horis poteſt aſſumere æger.

Sin autem a nimia ſecretione ſalivæ proveniat, alvuſque aliquantulum adſtricta ſolum ſit, purgationem unam alteramve conducere putarem, ut ſecretio in alio loco aucta priorem ſiſteret, diebus intermediis dictis medicamentis inſiſtendum.

Tandem Appetitum Proſterni diximus a *muco obducente papillas nervaceas*, qui unicus ut auferatur, duplex oritur intentio curativa, ſc. 1°. ut educatur ille mucus e ventriculo: & 2°. ut incidatur materia viſcida.

Primæ intentioni ſatisfit medicamentis vomitoriis & purgantibus. Licet vomitoria varia proſtent apud auctores & ab iis commendentur, pauca tamen puto ſufficere medico, de quorum tuta operatione & infallibili certus eſſe poteſt, ut Rad. ipecacuanh. hæc in ſubſtantia uſurpatur ad ℈j. Vel in infuſione vini ad ʒj. ſic & Fol. aſar. N°. iij. vel v. modice in aq. cocta & expreſſa vomitum cient. Porro hic in uſum veniunt Tartar. emetic. Vitr. antim. croc. metallor. (Ex his nihil melius præſtat, quam Vitr. antimon.), quod, meo judicio, tutiſſime ſemper vo-

mitum producit) Hæc dari poſſunt in ſubſtantia ad gr. iij. ſed minus caute, potius infundantur, ut & omnia vomitoria; ſi enim in ſubſtantia aſſumantur, vel nimis cito tranſeunt ventriculum, vel, reperto liquido, nimium vomitum producunt, quoniam tum extrahitur Tinctura, quæ a minima doſi, æque ac a majori, efficax redditur. Ergo tali modo præſcribi poteſt vomitorium, unde ſatis abunde vomenc

℞. *Vitr. antimon. fruſtum. q.* v. *maceretur per noctem in vin. alb. gallic.* ℥ij. *col. mane detur uſui.*

Dependet tum major minorve vis vomitus ex majore minoreve quantitate liquidi, cui infunditur, eadem enim efficit Vitr. antimon. ſive ſumas gr. iij. ſive ℈j. ſive ʒj. &c. hæc methodus eſt tutiſſima: Regimen, quod debet ſervare æger, hoc eſt, aſſumat mane dictam colaturam, ſemperque præſto habeat aquam tepidam, cujus magnum hauſtum inglutiat, ſimulac ſentiat jam oborientem vomitum, totieſque illud repetat, quoties vomitum ſentit. Hoc modo vomitus ægro non adeo moleſtus, atque mucus vi vomitorii ſolutus, plus eluitur. Proſtrat præterea ſapa Vomitoria Sylvii, quæ formatur ex muſto, quod exhalatione in maſſam reducitur pilularem, tunc ei additur Vitr. antimon. hæc ſapa non ſemper in operatione ſibi æqualis eſt, in nonnullis enim partibus nullum ineſt Vitr. antimon. adeo nullum vel non ſufficientem præſtat effectum, unde ægri abſque fructu vehementiſſime cruciantur; in aliis nimium, adeoque tum vehementius agit, atque evacuatum ventriculum ingenti afficit cruciatu.

Licet vomitoria optime hic præſtent, quod deſideratur, nempe expellere mucum e ventriculo; tamen purgantia hic itidem conveniunt, imo quod ſi proprie non purgarent ſtomachum, quatenus motum periſtalticum augent per totum tractum inteſtinorum, cum quo ventriculus continuus, unde mucus a laterum majori confrictione abraditur ſimul & expellitur in inteſtina; atque ſic quaſi per ſequelam mucus hinc tollitur. Purgantia medicamenta varia varioque modo proſtant: ſic notæ ſunt pilul. gummat. ſylvii, pilul. Ruffi, Polychreſtæ, Majernæ &c. ex-

tract. catholic. horum doſis eſt a ℈j ad ʒß. His poſſunt addi troch. alhandal. v. g.

℞. *Pilul. gummat. ſylv.* ℈j
Troch. alhandal. gr. vj.
M. F. pilul. v.

vel detur Elect. diacarth. diaprun. hier. picr. Galen. &c. quorum doſis eſt a ʒj ad ʒij. Sunt & ſimplicia ut fol. ſenn. Rhabarbar. Aloë, Jalapp. Diagridium; hinc hauſtus, pulveres, boli poſſunt parari. v. g.

℞. *Fol. ſenn. mund.* ʒij.
ſem. anis. ʒß.
flaved. cort. citr. ℈j
coq. in ſ. q. aq. com. col. ℥ij
adde mann. elect. ℥j
F. Hauſtus.

Aromata adduntur, ut nauſeabundum illud quod fol. ſenn. ineſt, tollatur. Si velis pulverem, tali fiat modo.

℞. *Pulv. Jalapp.* ℈j
ſcammon. ppt. gr. vj
tartar. Vitriolat. gr. IV
F. Pulvis.

Ut augeatur ſtimulus, ſalia his addi convenit, uti hic tartar. vitriolat. His ſi ſyr. roſar. ſolut. c. ſenn. vel de cichor. c. Rheo q. ſ. addatur, fit bolus, cum vino vel cereviſia mane aſſumendus. Conducunt hic etiam medicamenta dubia, quæ vomitum & alvum movent, uti gumm. gutt. quod aliis immiſceatur purgantibus vel præſcribatur.

℞. *Extract. catholic. gr.* xij
merc. dulc. gr. x.
gumm. gutt. gr. j.
F. pilul. v.

Hiſce huic intentioni ſatisfit.

Alteræ intentioni, ſc. ut materia viſcida incidatur, ſatisfit aromaticis & amareſcentibus quibus tonus ventriculi corroboratur, atque ſic materia viſcida deteritur & conteritur: Vid. hæc omnia in cura ventriculi debilis & flaccidi recitata. Ad hunc mucum incidendum porro proſunt ſalia alcalina & vitriolata, ut. ſal abſynth.

ſynth. card. ben. Tartar. Vitriol. Vitriol. martis & ſimilia, quæ antedictis poſſunt immiſceri, ac debent, ne ſalia partibus oris & œſophagi nimium offendant ex. gr.

℞. *Sal. abſynth. gr.* xv.
vitriol. mart. gr. v.
elæoſacch. anis. vel cinnamom. ℈j
F. Pulvis.

Aſſumatur in vini cochleari, cum ſyr. roſar. ſiccat. Vel ſimili, & addito pulvere, v. g. pulv. card. ben. ʒß. Fit bolus; alias aquoſis permiſtus hic pulvis ſub forma Hauſtus vel Mixturæ poteſt aſſumi.

En L. B. pro meis viribus hiſtoriam Appetitus Proſtrati abſolutam. De diæta, quoniam ægri nil fere appetunt, hic monere, animum non induxi. Attamen quoniam corpus nutriri debet, ut homo perennet in vita, optimum, quo uti poſſunt, exiſtimo, Juſculum e carne & Vegetabilibus elicitum; lac & ſimilia, quæ facile tranſeunt in Chylum, & magnum afferunt nutrimentum; præcipue ſi addantur acida, quæ optime appetitum excitant.

F I N I S.